

Deze informatie maakt deel uit van de Septembermededeling van het College voor Toetsen en Examens.

De cspe's worden in dit schooljaar weer als centraal examen afgenomen.

Inhoud

Wat is nieuw?

Algemene informatie en aandachtspunten

Specifieke informatie per versie

Wat is nieuw?

In 2019 is het cspe voor het laatst als centraal examen afgenomen. Daarom is ervoor gekozen hier, als dat nodig is, ook informatie te geven die mogelijk niet volstrekt nieuw is, maar wel als nieuw kan worden ervaren.

Zending A en zending C van de cspe's komen ook in 2023 beschikbaar via de Cito Portal. De inhoud van deze zendingen kan via de portal gedownload worden.

Afnameperiode:

De afnameperiode loopt van 3 april tot en met 7 juli. Het tijdstip van beschikbaarstelling van examendocumenten voor de voorbereiding op en afname van de cspe's in 2023 is hierop afgestemd. Zie ook de [activiteitenplanning op Examenblad.nl](#).

Vanaf 2022 is een woordenboek Nederlands toegestaan als hulpmiddel bij de cspe's.

In 2023 wordt in elk cspe ten minste één onderdeel vanuit Facet afgenomen. Examensecretarissen en betrokken docenten worden hierover nader geïnformeerd via een webinar dat door Stichting Platforms Vmbo in samenwerking met Cito en het College voor Toetsen en Examens wordt georganiseerd in het najaar van 2022.

Algemene informatie en aandachtspunten

Algemene delen Instructie voor de Examinator en Correctievoorschrift van de profielvakken.

De Instructie voor de Examinator het deel 'Algemene richtlijnen en aanwijzingen' staat op de examenpagina van elk van de afzonderlijke profielvakken. Van het correctievoorschrift is het deel 'Algemene richtlijnen en aanwijzingen' eveneens op de examenpagina van elk afzonderlijk profielvak geplaatst.

Via zending A, profielvak-cspe's, beschikbaar voor de scholen via de Cito portal, worden alleen nog de specifieke delen Instructie voor de Examinator per onderdeel beschikbaar gesteld.

Via zending C profielvak-cspe's, eveneens beschikbaar via de Cito portal, komen de beoordelingsmodellen per onderdeel beschikbaar voor de scholen.

Onderdelen in Facet

Bij de profielvak-cspe's BWI worden bij bb en kb drie en bij gl twee onderdelen vanuit Facet aangeboden. Begin november ontvangt u hierover meer informatie.

Digitale versie van beoordelingsmodel

Voor de cspe's bb, kb en gl van BWI is naast een papieren versie ook een digitale versie van het beoordelingsmodel per onderdeel beschikbaar. Als service wordt het digitale beoordelingsmodel beschikbaar gesteld gelijktijdig met zending C. Voor meer informatie, zie 'Toelichting servicedocument: een digitale versie van het correctievoorschrift bij het cspe'.

Online applicaties

Vanaf het examenjaar 2020 is het onder voorwaarden toegestaan om online-applicaties bij de afname van de cspe's te gebruiken, zie het document 'Digitaal toetsen en examineren: Facet en cspe-applicaties 2023' en 'Voorwaarden gebruik online applicaties bij cspe's'.

Voorlichting voorbereiding op en afname van cspe's

Voor 2023 zal deze voorlichting in de vorm van webinars in maart 2023 plaatsvinden. Via onder meer de Stichting Platforms vmbo worden de scholen tijdig nader geïnformeerd over deze voorlichtingsactiviteiten.

Examenstof

De examenstof voor het centraal praktische examen is beschreven in de [syllabus](#). De syllabus is een uitwerking van het examenprogramma. De syllabus is leidend (niet de educatieve methode).

Voorbeeld-cspe's op Examenblad.nl

Op de examenpagina's onder de jaarringen van voorgaande jaren (vanaf 2016) is onder 'Examendocumenten' een overzicht beschikbaar met examendocumenten van het betreffende jaar. Deze in voorgaande jaren afgenomen examens kunnen worden gebruikt als oefenexamen. Cspe's van 2020 zijn niet beschikbaar als oefenexamen en mogen hiervoor ook niet gebruikt worden. Hierover zijn alle scholen geïnformeerd.

Afnameperiode

De cspe's kunnen worden afgenomen van **3 april t/m 7 juli 2023** zie het interactief rooster en de [activiteitenplanning](#) op Examenblad.nl.

Twee versies per profielvak-cspe

Bij de afname worden in de afnameperiode twee versies, een rode en een blauwe, ingezet. Op de onderwerppagina '[werken met twee profielvak-cspe's](#)' vindt u de informatie hierover. Onder meer de brochure '[Cspe's beroepsgerichte profielvakken 2023](#)'.

Overzicht onderdelen en ICT

Vanaf 1 november is onder het kopje 'Specifieke informatie per versie' het overzicht onderdelen en ICT beschikbaar. **Tevens is aangegeven welke onderdelen voor een groot deel vanuit Facet worden afgenomen.** In het overzicht is ook de richttijd examenduur per afzonderlijk onderdeel weergegeven.

Richtlijnen

De Instructie voor de Examinator bevat richtlijnen voor de voorbereiding, de uitvoering en de beoordeling. Het deel 'Algemene richtlijnen en aanwijzingen' vindt u op de examenpagina van dit vak. De onderdeel-specifieke instructie voor de examinator maakt deel uit van zending A.

Tot de Instructie voor de Examinator behoort ook de Instructie voor de Kandidaat. De instructie voor de kandidaat bestaat bij de profielvakken uit twee delen:

- een openbare algemene instructiefilm voor alle profielvak-cspe's waarin de kandidaat geïnformeerd wordt over de opzet van het profielvak-cspe.
- profielvak-specifieke animaties voor elke versie van een onderdeel van een cspe. De animaties maken deel uit van zending C. In de specifieke animaties wordt geduid waar het cspe onderdeel over gaat en welke opdrachten de kandidaat gaat maken. Dit zonder dat de concrete inhoud van de opdracht vermeld wordt. Kandidaten mogen deze animaties alleen inzien met inachtneming van de richtlijnen die in de Instructie voor de Examinator zijn aangegeven over de Instructie voor de Kandidaat. Van de animaties is ook een papieren versie 'Instructie voor de Kandidaat' beschikbaar.

Bij de afname moeten de richtlijnen voor het omgaan met examentijd in acht genomen worden.

Zie hiervoor het document: '[Richtlijnen examentijd cspe](#)'. Onder '? Vragen' op de [examenpagina](#) vindt u daarnaast een concrete uitwerking van hoe scholen hier in de praktijk mee om kunnen gaan.

Het is van belang dat de examinator in elk geval de praktijkopdrachten zelf maakt voordat hij start met de afname van het cspe. De examinator mag daartoe vanaf 10 werkdagen voorafgaand aan de start van de afname op de school een kandidaatexemplaar (zending B) inzien.

Zending A van het profielvak-cspe is **vanaf 8 februari 2023** via de Cito Portal beschikbaar voor de scholen. Zending A voor de profielvak-cspe's bevat zogenaamde 'grijze vlekken exemplaren'. Aan de hand van zending A (zie [5.6.2 van de Septembermededeling](#)) kunnen examinatoren en de examensecretaris de organisatie van het cspe afstemmen.

Zending B voor de scholen van de profielvak-cspe's vmbo bb, kb en gl bevat de pakketten met de opgaven voor de kandidaten. De verzending van zending B vindt vanuit DUO plaats. Deze zending wordt maandag **6 maart** op de scholen bezorgd.

Zending C van de profielvakcspe's vmbo bb, kb en gl is **vanaf 8 maart** via de Cito Portal beschikbaar voor de scholen. Zending C bevat: Applicaties cspe (zie ook [5.6.2 van de Septembermededeling](#)) met de handleiding en de bestanden bij de profielvak-cspe's; dit zijn de digitale bestanden bij de praktische opdrachten. Alsmede ook de specifieke animaties onderdeel uitmakend van de Instructie voor de Kandidaat. Zending C bevat daarnaast per profielvak-cspe twee (papieren) exemplaren van de beoordelingsmodellen per onderdeel. Voor de vakken BWI, D&P, PIE en MVI bevat zending C ook een digitale versie van het correctiemodel.

Onderdelen en minitoetsen in Facet

Minitoetsvragen worden uitsluitend afgenomen in Facet.

Verklanking

Alle varianten van alle minitoetsen zijn verklankbaar in Facet. In principe geldt dat ook voor de andere in Facet te maken opdrachten van de onderdelen die vanuit Facet worden afgenomen. Bij het maken van een afnameplanning in Facet moet door middel van een vinkje aangegeven worden welke kandidaten recht hebben op verklanking. De mogelijkheid om tekst te laten verklanken mag niet voor alle leerlingen gebruikt worden. Kandidaten die gebruik willen maken van verklanking dienen te beschikken over een hoofdtelefoon.

Proef op de Som is noodzakelijk

Het is noodzakelijk om de Proef op de Som te nemen. Dat wil zeggen dat van tevoren alle aspecten van een afname geoefend worden aan de hand van voorbeeldopdrachten in Facet. Zo komen leerlingen niet voor het eerst bij de echte opdrachten, waaronder de minitoetsen, met Facet in aanraking. De examensecretaris en de docent oefenen met het plannen van de afnames en het overbrengen van de scores naar het beoordelingsschema.

Voorbeeldopdrachten waaronder voorbeeldminitoetsen in Facet

Uiterlijk in januari staan voorbeeldopdrachten waaronder de voorbeeldminitoetsen klaar als package in Facet. Als het zover is, ontvangt de examensecretaris daarover een bericht van DUO/Facet.

Regelgeving: status correctievoorschrift

Het CvTE heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift. Als de corrector van mening is dat het correctievoorschrift een onvolkomenheid bevat, neemt hij contact op met het Examenloket via het contactformulier op www.examenloket.nl.

Specifieke informatie per versie

Specifieke informatie BWI bb versie blauw

Isometrisch papier toegestaan bij schetsopdrachten

In het cspe BWI-BB zit bijna elk jaar een schetsopdracht waarin kandidaten een onderdeel van een meubel moeten schetsen. Vanaf 2023 is het toegestaan om kandidaten tijdens het cspe op isometrisch papier te laten tekenen. Het is niet verplicht om dit papier te gebruiken, u mag kandidaten ook op blanco papier laten schetsen. U kiest het papier dat u het meest geschikt vindt voor uw kandidaten bij deze opdracht. De evenwijdigheid van lijnen zal niet meer worden beoordeeld bij deze opdracht.

Vanaf het examenjaar 2022 is isometrisch papier al toegestaan bij de cspe's BWI-KB en -GL bij de schets als onderdeel van de meubelontwerp-opdracht.

Wijzigingen voor werken op hoogte verwerkt in examenopdrachten

Vanaf 2018 hanteren leveranciers nieuwe opbouwvoorschriften in hun steigers. Hierbij wordt gebruik gemaakt van voorloopleuning. Als er in de cspe's 2023 vragen of opdrachten voorkomen die de examenstof toetsen uit deeltaak 2.4 'Steigers en ladders aan de hand van veiligheidsvoorschriften gebruiken', dan zullen deze vragen of opdrachten gebaseerd zijn op de genoemde voorschriften.

Om uw leerlingen hierop voor te bereiden, is het niet nodig om een dergelijke steiger aan te schaffen. U dient wel te zorgen dat uw leerlingen deze nieuwe beveiliging (her)kennen.

Een voorbeeld van voorloopleuning vind je bijvoorbeeld bij Altrex (safe quick) of Skyworks (sky secure). Zie ook onderstaande websites:

- <https://www.arbocentrum.nl/kennisbank/rolsteigers-dit-zijn-de-nieuwe-regels>
- <https://altrex.com/nl/nl/producten/innovatie/innovatie-safe-quick-guardrail>
- <https://www.skyworks.nl/product/leuning-250-sky-secure-199>

Overzicht onderdelen en ICT BWI bb versie blauw

Het overzicht onderdelen en ICT is vanaf 1 november beschikbaar.

Specifieke informatie BWI kb versie blauw

Wijzigingen voor werken op hoogte verwerkt in examenopdrachten

Vanaf 2018 hanteren leveranciers nieuwe opbouwvoorschriften in hun steigers. Hierbij wordt gebruik gemaakt van voorloopleuning. Als er in de cspe's 2023 vragen of opdrachten voorkomen die de examenstof toetsen uit deeltaak 2.4 'Steigers en ladders aan de hand van veiligheidsvoorschriften gebruiken', dan zullen deze vragen of opdrachten gebaseerd zijn op de genoemde voorschriften.

Om uw leerlingen hierop voor te bereiden, is het niet nodig om een dergelijke steiger aan te schaffen. U dient wel te zorgen dat uw leerlingen deze nieuwe beveiliging (her)kennen.

Een voorbeeld van voorloopleuning vind je bijvoorbeeld bij Altrex (safe quick) of Skyworks (sky secure). Zie ook onderstaande websites:

- <https://www.arbocentrum.nl/kennisbank/rolsteigers-dit-zijn-de-nieuwe-regels>
- <https://altrex.com/nl/nl/producten/innovatie/innovatie-safe-quick-guardrail>
- <https://www.skyworks.nl/product/leuning-250-sky-secure-199>

Overzicht onderdelen en ICT BWI kb versie blauw

Het overzicht onderdelen en ICT is vanaf 1 november beschikbaar.

Specifieke informatie BWI gl versie blauw

Hiervoor is geen vakspecifieke informatie.

Overzicht onderdelen en ICT BWI gl versie blauw

Het overzicht onderdelen en ICT is vanaf 1 november beschikbaar.

Specifieke informatie BWI bb versie rood

Isometrisch papier toegestaan bij schetsopdrachten

In het cspe BWI-BB zit bijna elk jaar een schetsopdracht waarin kandidaten een onderdeel van een meubel moeten schetsen. Vanaf 2023 is het toegestaan om kandidaten tijdens het cspe op isometrisch papier te laten tekenen. Het is niet verplicht om dit papier te gebruiken, u mag kandidaten ook op blanco papier laten schetsen. U kiest het papier dat u het meest geschikt vindt voor uw kandidaten bij deze opdracht. De evenwijdigheid van lijnen zal niet meer worden beoordeeld bij deze opdracht.

Vanaf het examenjaar 2022 is isometrisch papier al toegestaan bij de cspe's BWI-KB en -GL bij de schets als onderdeel van de meubelontwerp-opdracht.

Wijzigingen voor werken op hoogte verwerkt in examenopdrachten

Vanaf 2018 hanteren leveranciers nieuwe opbouwvoorschriften in hun steigers. Hierbij wordt gebruik gemaakt van voorloopleuning. Als er in de cspe's 2023 vragen of opdrachten voorkomen die de examenstof toetsen uit deeltaak 2.4 'Steigers en ladders aan de hand van veiligheidsvoorschriften gebruiken', dan zullen deze vragen of opdrachten gebaseerd zijn op de genoemde voorschriften.

Om uw leerlingen hierop voor te bereiden, is het niet nodig om een dergelijke steiger aan te schaffen. U dient wel te zorgen dat uw leerlingen deze nieuwe beveiliging (her)kennen.

Een voorbeeld van voorloopleuning vind je bijvoorbeeld bij Altrex (safe quick) of Skyworks (sky secure). Zie ook onderstaande websites:

- <https://www.arbocentrum.nl/kennisbank/rolsteigers-dit-zijn-de-nieuwe-regels>
- <https://altrex.com/nl/nl/producten/innovatie/innovatie-safe-quick-guardrail>
- <https://www.skyworks.nl/product/leuning-250-sky-secure-199>

Overzicht onderdelen en ICT BWI bb versie rood

Het overzicht onderdelen en ICT is vanaf 1 november beschikbaar.

Specifieke informatie BWI kb versie rood

Wijzigingen voor werken op hoogte verwerkt in examenopdrachten

Vanaf 2018 hanteren leveranciers nieuwe opbouwvoorschriften in hun steigers. Hierbij wordt gebruik gemaakt van voorloopleuning. Als er in de cspe's 2023 vragen of opdrachten voorkomen die de examenstof toetsen uit deeltaak 2.4 'Steigers en ladders aan de hand van veiligheidsvoorschriften gebruiken', dan zullen deze vragen of opdrachten gebaseerd zijn op de genoemde voorschriften.

Om uw leerlingen hierop voor te bereiden, is het niet nodig om een dergelijke steiger aan te schaffen. U dient wel te zorgen dat uw leerlingen deze nieuwe beveiliging (her)kennen.

Een voorbeeld van voorloopleuning vind je bijvoorbeeld bij Altrex (safe quick) of Skyworks (sky secure). Zie ook onderstaande websites:

- <https://www.arbocentrum.nl/kennisbank/rolsteigers-dit-zijn-de-nieuwe-regels>
- <https://altrex.com/nl/nl/producten/innovatie/innovatie-safe-quick-guardrail>
- <https://www.skyworks.nl/product/leuning-250-sky-secure-199>

Overzicht onderdelen en ICT BWI kb versie rood

Het overzicht onderdelen en ICT is vanaf 1 november beschikbaar.

Specifieke informatie BWI gl versie rood

Hiervoor is geen vakspecifieke informatie.

Overzicht onderdelen en ICT BWI gl versie rood

Het overzicht onderdelen en ICT is vanaf 1 november beschikbaar.